

Het Baken
Christelijke basisschool

Het Baken

Christelijke basisschool

Locatie 't Kofschip

t Kofschip 2
3904 RS Veenendaal
tel.: 0318-510935
e-mail: het.baken1@cpov.nl

Locatie De Reede

De Reede 71
3904 NT Veenendaal
tel.: 0318-515613
e-mail: het.baken2@cpov.nl

Website: bakenveenendaal.nl

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 2

Inhoudsopgave

Inleiding

• Wat is pesten?	4
• Definitie van pesten	4
• Cyberpesten	4
	5
De Kanjerafspraken	5
Preventie	5
Signalering	6
Diagnostisering	6
Plan van aanpak	6
• Evaluatie	7
Klachtenregeling	7
Sancties	7
Websites	7
Bijlagen	8
• Signalen	8
• Leidraad verschillende gesprekken	9
• Afspraken Anti-Pesten	11
• Stappenplan bij pesten (ook in groepsmap)	12

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 3

Inleiding

We gaan ervan uit dat ieder kind zich op een positieve wijze wil gedragen. In de praktijk blijkt dat dit niet altijd lukt. Niet ieder kind is sociaal even handig. De kanjertraining helpt erbij om, indien nodig, het sociale gedrag aan te leren. Dit is gedrag waar iedereen zich goed bij voelt. Dit geldt voor het kind zelf, maar ook voor zijn omgeving (klasgenoten, leerkracht, ouders etc).

Dit protocol gaat over pesten. Helaas komt dit nog steeds voor op de basis- school. Op Het Baken besteden we hier structureel aandacht aan. Dit protocol kan hierbij helpen. We hopen hiermee een veilige omgeving te creëren voor alle kinderen die op onze school zitten.

Wat is pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het onderstaande overzicht brengt de verschillen in beeld.

PLAGEN	PESTEN
Gebeurt af en toe	Gebeurt vaak en lang
Iedereen is gelijk. Eerst plaagt de één en dan plaagt de ander weer	Eén of meer kinderen spelen de baas
Het gaat heen en weer	Gaat altijd één kant op met vaak hetzelfde slachtoffer
Voor de lol	Gemeen bedoeld

Je kunt zeggen als het niet meer leuk is	Het is moeilijk of niet te stoppen
Voor iedereen is het leuk	Voor de één is het leuk maar voor de ander niet

Als iemand het niet fijn, of vervelend vindt wat iemand doet, dan is het geen plagen, maar PESTEN!

Definitie van pesten: Pesten is een herhaaldelijke en negatieve handeling van een of meerdere personen ten opzichte van een ander persoon die zich niet (voldoende) kan verweren in sociaal of psychologisch opzicht (fysiek, verbaal, direct of via internet of mobiel). De kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn.

Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten, zijn de reacties van leeftijdgenoten op de pester. Zolang zij het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Bakken 4

Ons uitgangspunt is dat er goed samengewerkt wordt tussen school en ouders. Ook moet kinderen worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

Cyberpesten

Cyberpesten is een vorm van pesten waarbij pesters herhaaldelijk gebruik maken van elektronische media zoals internet of mobiele telefonie om iemand kwetsend materiaal toe te zenden of door kwetsende dingen over iemand te verspreiden met de bedoeling op die manier macht over de persoon uit te oefenen. Cyberpesten vindt plaats wanneer een kind een ander kind óf dwars zit, bedreigt, lastig valt, vernedert óf in verlegenheid brengt door gebruik te maken van digitale technieken. Te denken valt aan Twitter, Facebook, Whatsapp etc..

Als school tolereren we ook deze vorm van pesten niet en gaan we in gesprek met het gepeste kind, de pester(s) en de ouders van beide partijen (zie stappen- plan diagnostisering). Het kan nodig zijn om (digitaal) bewijsmateriaal te verzamelen indien de pesters ontkennen dat zij betrokken zijn bij het cyberpesten. Met behulp van lessen uit de Kanjertraining, lesmateriaal 'Samen Online Safe & Social' en gastlessen van Bureau Halt, schenken we ieder schooljaar in de groepen 7 en 8 aandacht aan de mogelijkheden en risico's van het internet. De kinderen krijgen tips en handvatten aangereikt om er op een verstandige manier mee om te gaan.

De Kanjerafspraken

De school streeft naar een positieve, opbouwende sfeer. De kanjerafspraken helpen hierbij:

- **We vertrouwen elkaar**
- **We helpen elkaar**
- **Niemand speelt de baas**
- **Niemand lacht uit**
- **Niemand is of blijft zielig**

Door middel van de Kanjerlessen willen we het onderling vertrouwen versterken en het besef vergroten dat het goed is

om

elkaar te helpen. Binnen dit kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. Op school is de leerkracht de baas/het gezag, thuis zijn dat de ouders. De poster met de smileys helpt de kinderen en leerkracht om elkaar te wijzen op gedrag dat wel en niet wordt getolereerd in de klas. Als anderen jouw gedrag niet prettig vinden, willen we dat je ermee stopt. Als er een conflict is tussen kinderen, kiest de school voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen dat de school een oplossing zoekt die alle partijen (zoveel mogelijk) recht doet. Gemaakte afspraken worden genoteerd en ook geborgd.

Preventie

- Aan het begin van het schooljaar worden, samen met de kinderen, de klassenregels opgesteld.
- Er worden het hele jaar door kanjerlessen gegeven in alle groepen die de basis vormen voor een goede omgang met elkaar. De kanjerafspraken zijn hierbij het uitgangspunt.
- In oktober/november zijn er gesprekken met de ouders over de sociale en emotionele ontwikkeling van hun kind. Pesten kan hierbij ook een thema zijn dat besproken wordt.
- Ieder schooljaar wordt er een sociogram afgenomen in de klas. Hiermee kun je sociale verbindingen en relaties die spelen binnen een groep zichtbaar maken. In groep 3

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Bakken 5

- gebeurt dat 1 keer, in de groepen 4 t/m 8 2 keer. Dit zal digitaal gebeuren en is niet anoniem. De uitslag is alleen ter inzage voor de leerkrachten en kan op diverse manieren ingezet worden, bijv. bij de Kanjertraining.
- De sociaal-emotionele ontwikkeling wordt in Scol voor alle kinderen ingevuld.

Signalering

De signalering kan op verschillende manieren gebeuren:

- De ouders melden het pesten bij de leerkracht.
- De leerling meldt het pesten bij de leerkracht.
- De medeleerlingen melden pestgedrag bij de leerkracht.
- De leerkracht merkt het pesten op (zie lijst van signalen die kunnen duiden op pesten: bijlage 1).
- Derden (andere leerkrachten, overblijfouders, pleinwachten, etc..) melden het pesten bij de leerkracht.
- Peiling sociale veiligheid bij kinderen, leerkrachten en ouders (WMK). ○ Het kind meldt het pestgedrag bij de vertrouwenspersoon van de school. Dit is op onze locatie aan 't Kofschip mw. M. Pera, op de Reede is dit mw. G. van der Woude.

Diagnostisering

Er is aandacht voor:

1. het gepeste kind;
2. de pester;
3. de ouders van beide leerlingen.

Hierbij kan de IB-er betrokken worden.

1. Uit gesprekken met de gepeste leerling moet duidelijk worden gemaakt of er écht sprake is van pesten of dat het een ongelukkige manier van plagen is (zie bijlage 2).
2. Hierop volgt een gesprek met de pester (zie bijlage 3).
3. Vervolgens is er een gesprek met de gepeste leerling én de pester.
4. Mocht het nodig zijn, dan volgt er ook een gesprek met de hele groep.

Blijkt uit de gesprekken dat er geen sprake is van pesten, dan stopt hier de interventie. Ouders lichten we hierover in. Wanneer er sprake is van een incident dat steeds weer terugkomt (bij de 3e keer met dezelfde personen), dan gaan we zeker door naar de volgende stappen. Als er sprake is van pesten, dan:

1. Is er een gesprek met de ouders van het gepeste kind (zie bijlage 4).
2. En een gesprek met de ouders van de pester (zie bijlage 5).
3. Een gesprek met de groep is ook noodzakelijk, in verband met de groep meelopers (die zijn er eigenlijk altijd).
4. De sociale en emotionele ontwikkeling van de kinderen wordt extra onder de loep genomen. Daaruit kan een keuze worden gemaakt welke onderdelen wellicht extra aangeleerd c.q. getraind kunnen worden voor het gepeste kind, maar ook van de pester en eventuele andere betrokkenen.

Plan van aanpak

Er is aandacht voor het gepeste kind, de pester, de ouders van beide kinderen en de groep meelopers.

- o Aan iedereen wordt duidelijk gemaakt dat pesten hier op school niet kan en mag. Pesten moet altijd gemeld worden bij de leerkracht of ouders. Een kind mag ook in gesprek met de vertrouwenspersoon van de school, zonder dat derden hiervan op de hoogte zijn.
- o Met de pester(s) worden duidelijke afspraken gemaakt, die – in aanwezigheid van de leerkracht, ouders en IB-er of directeur - op papier worden gezet. Deze worden door alle partijen ondertekend.
- o Ook wordt de groep meelopers geholpen met wat zij kunnen doen als er toch wordt gepest. Hiervoor kunnen extra (kanjer)lessen noodzakelijk zijn.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Bakken 6

- o In de gesprekken met de ouders van het gepeste kind én de pester zal ook duidelijk gemaakt worden wat zij eraan kunnen doen om hun kind te helpen. Ook hiervoor biedt de methode van de Kanjertraining voldoende handreikingen.
- o Daarnaast worden geregeld gesprekjes met het gepeste kind én de pester gehouden, om in de gaten te houden hoe het nu verder gaat.
- o Ouders zullen ook direct contact met de school moeten opnemen als er toch gepest wordt.
- o Daarnaast zullen er extra (kanjer)lessen gegeven worden om bepaalde vaardigheden te versterken.

Evaluatie

- o In het begin wordt elke dag even gevraagd aan het gepeste kind hoe het is gegaan, totdat je weet dat het kind uit zichzelf naar je toe zal komen.
- o Af en toe wordt aan de pester én de groep ook even gevraagd hoe het gaat.
- o Pas wanneer het goed gaat wordt de frequentie minder.

Klachtenregeling

Als ouders geen gehoor vinden bij de school kunnen zij met hun klacht naar een onafhankelijke klachtencommissie. Hiervoor verwijzen wij naar onze schoolgids, hoofdstuk 8.12 'Klachten'.

Sancties

Wanneer na enkele weken de pester niet stopt met het pesten, kan deze leerling als uiterste sanctie tijdelijk geschorst worden van school. We verwijzen hierbij naar het protocol 'Schorsing en verwijdering leerlingen'.

Websites

Een aantal handige sites over pesten op school zijn:

- www.pestweb.nl (tips voor kinderen, ouders en leerkrachten, telefonische hulplijn voor kinderen);
- www.ppsi.nl (geeft informatie over contactpersonen en vertrouwens- personen in het onderwijs, en de rol van de vertrouwensinspectie);
- www.schoolenveiligheid.nl;

- www.kanjertraining.nl;
- www.weerbaar.info;
- www.digitaalpesten.nl;

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Bakken 7

Bijlage 1

Signalen.

Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien. Kinderen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders. Soms is uit signalen op te maken dat er iets aan de hand is.

Mogelijke signalen zijn:

- Het kind heeft angst om naar school te gaan;
- Heeft weinig of geen vrienden;
- Vervalt in vroeger gedrag zoals weer in bed plassen of weer gaan duimen;
- Heeft last van concentratiestoornissen, waardoor de schoolprestaties achteruit gaan;
- Heeft vaak geen eetlust;
- Ze kunnen ineens veel ruzie gaan maken thuis;
- Zomaar en regelmatig huilen om niets;
- Het kind heeft last hebben van buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid;
- Hij/zij komt thuis uit school met kapotte kleren en beschadigde boeken;
- Het kind heeft verdacht vaak kneuzingen, verwondingen en blauwe plekken;
- Hij/zij wordt niet uitgenodigd voor feestjes!
- Het kind fietst alleen naar school;
- Slaapt onrustig en droomt naar;
- Vraagt of steelt geld van de familie;
- Het kind neemt geen klasgenootjes (meer) mee naar huis.

Pesten op school is te herkennen aan een veelheid van signalen.

- Altijd een bijnaam, de persoon nooit bij de eigen naam noemen;
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over die persoon;
- Een klasgenoot telkens weer ergens de schuld van geven;
- Briefjes doorgeven;
- Beledigen;
- Opmerkingen maken over kleding;
- Isoleren en negeren;
- Na schooltijd opwachten, schoppen of slaan;
- Op weg naar huis achterna rijden;
- Naar het huis van de gepeste gaan;
- Bezittingen afpakken;
- Schelden of schreeuwen;
- Pesten via msn.

Signalen voor de leerkracht:

- De gepeste is vaak betrokken bij samenscholingen of **opstootjes** in de klas of op de

- speelplaats;
- o De leerling is **vaker afwezig**; gaat niet graag naar school;
- o De leerling zoekt de **veiligheid van de leerkracht** op;
- o Een leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten; o Er is een verhoogde kans op **psycho-somatische klachten** (hoofdpijn, buikpijn); o De **schoolresultaten** van de leerling gaan plots achteruit;
- o De leerling wordt dikwijls als **laatste gekozen** bij het indelen van groepjes (sportles, groepswork);
- o De leerling **isoleert zich** van de anderen, soms met één vriend(in); o De leerling is vaak alleen en **buitengesloten** tijdens pauzes en tijdens het overblijven;
- o De leerling blijft **dicht bij de onderwijzer** staan tijdens pauzes en tijdens het overblijven;
- o Opvallend vaak zijn er spullen kapot of verdwenen bij een leerling;
- o Een leerling is vaak betrokken bij vechtpartijtjes, scheldpartijen etc. o Een leerling is steeds het mikpunt van "grapjes". Pen weggooiën, etui overgooien, stoel wegzetten etc.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 8

- o De leerling gedraagt zich gestresst, **ongelukkig** en depressief;
- o De leerling gedraagt zich schichtig, schrikt snel, durft iemand niet aan te kijken etc.
- o De schoolprestaties gaan langzaam achteruit;
- o De sfeer in de klas is niet goed;
- o De leerkracht voelt intuïtief aan dat er "iets" niet klopt in de klas en kan er maar niet de vinger achter krijgen wat het is.

Bijlage 2

Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Feiten

- o Klopt het dat je wordt gepest? (h) erkenning van het probleem
- o Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- o Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken)
- o Hoe vaak word je gepest?
- o Hoe lang speelt het pesten al?
- o Weten je ouders of andere personen dat je wordt gepest?
- o Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- o Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- o Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten: o

Hoe communiceert de leerling met anderen?

- o Welke lichaamstaal speelt een rol?
- o Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- o Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester? Gepeste kinderen lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis met hen is. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Iets in hen geeft aan dat de pester gelijk heeft.
- o Kan een sociale vaardigheidstraining deze leerling helpen om sterker in zijn of haar schoenen te staan?

Bijlage 3

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- o De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan. o
- Achterliggende orzaken boven tafel proberen te krijgen.

- o Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren is:

- o **Probleemgericht** en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht. Bijvoorbeeld: *Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!* Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met bekritisieren.
- o **Relatiegericht**. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: *Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.* Zeg nooit: *Je bent heel gemeen.* Je wilt duidelijk verder met het kind. Critiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Bakken 9

- o **Specifiek blijven**. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal.
- o **Veranderingsgericht**. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem is benoemd, richt jij je op het waarom. Bijvoorbeeld: *Wat is de reden van jouw pestgedrag? Hoe voel je je als je de ander pest? Wat heb je met je pestgedrag bereikt en wat vind je daarvan?*

Op school wordt geen pestgedrag getolereerd. *Wat ga jij eraan doen om je gedrag te veranderen?*

Bied, indien nodig, hulp aan (zorgteam, vertrouwenspersoon, schoolmaatschappelijk werk) op vrijwillige basis.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 4

Leidraad voor een gesprek met de ouders/verzorgers van de gepeste leerling.

- o Vraag de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kun je hen hierover informeren.
- o Vertel ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is.
- o Informeer de ouders over de afspraken die met hun kind (en evt. de klas) zijn gemaakt en wanneer het gesprek heeft plaatsgevonden.
- o Vertel hen wat zij voor hun kind kunnen doen.
- o Verwijs ouders/verzorgers voor meer informatie naar bijvoorbeeld:
 1. Het gratis telefoonnummer 0800-5010.
 2. De website www.pestweb.nl Hier kunnen vragen van ouders beantwoord worden. Tel. is 0800-2828280, of mobiel 0900-2828280. o www.mijnkindonline.nl en www.stichtingstomp.nl

Bijlage 5

Leidraad voor een gesprek met de ouders/verzorgers van de pester

- o Vertel de ouders wat er speelt en welk gedrag hun kind vertoont.
- o Probeer het gesprek constructief te houden. Kinderen maken fouten, ze moeten er van leren.
- o Vraag of de ouders iets van het pestgedrag hebben gemerkt.
- o Vertel hen wanneer je met hun kind hebt gesproken en welke afspraken hier uit voortgekomen zijn.
- o Vraag hen om thuis ook met hun kind over het pestgedrag te praten.
- o Leg hen uit wat de vervolgstappen zijn.

- Mochten ouders ontkennend (blijven) reageren, beëindig dan het gesprek en neem contact op met de directie. Meld dit ook bij de ouders.
- Ouders zullen dan uitgenodigd worden door de directeur om te kijken 'hoe nu verder'.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 10

Het Baken
Christelijke basisschool

Bijlage 6 **Onderwerp: Afspraken**

Anti-Pesten

Om een pestvrije school te krijgen, is het belangrijk om samen afspraken te maken over hoe je met anderen omgaat. Dit doen we met een anti-pest- overeenkomst. Hierin staan afspraken waarvan de school verwacht dat jij en anderen zich eraan houden. Lukt dit niet, dan zal de school maatregelen moeten nemen.

- Ik zal een ander niet discrimineren.
- Ik zal een ander niet uitschelden.
- Ik zal een ander niet buitensluiten.
- Ik zal een ander niet bedreigen.
- Ik zal van andermans spullen afblijven.
- Ik zal niet over een ander roddelen.
- Ik zal mensen die zich niet aan bovenstaande regels houden, daarop aanspreken.
- Ik zal een ander respecteren.

Hieronder is ruimte om zelf in te vullen wat je in bovenstaand lijstje mist.

- Ik zal _____
- Ik zal _____
- Ik zal _____
- Ik zal _____

Door mijn handtekening onder deze afspraken te zetten, beloof ik dat ik mijn uiterste best zal doen bovenstaande afspraken na te leven. Doe ik dat niet dan zal de school maatregelen nemen. Deze maatregelen worden besproken met mij en mijn ouders.

Naam: Groep:

Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder:

Handtekening directeur:

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 11

Stappenplan bij pesten

(groepsmap) Er komt een melding van pesten

Stap 1 Stap 2

Ga op zoek naar de feiten □ gebruik bijlage 1

kind (apart) □ gebruik bijlage 2 Probleem opgelost? Ga dan verder met de gewone Kanjertraining.

Gesprek met de pester en het gepeste
Probleem blijft bestaan? Ga dan naar stap 3.

Stap 3a Stap 3b

Gesprek met de pester en de ouder(s) + leerkracht en eventueel I.B. □ voor tips zie bijlage 5.
terug komt.

Noteer de uitkomsten in Parnassys en bespreek samen de afspraken. Beschrijf dit in een plan van aanpak (zie bijlage 6)

Gesprek met het gepeste kind en de ouder(s) + leerkracht en eventueel I.B. □ voor tips zie bijlage 4.

Noteer de uitkomsten in Parnassys en maak een afspraak wanneer je hierop

- stopt het pesten niet? □ Ga naar stap 5

Stap 4 Stap 5

Bespreek het voorval tijdens de Kanjertraining in je groep. - stopt het pesten? □ Klaar

Gesprek met kind en ouder(s) + leerkracht + M.T.-lid.

M.T. is bepalend voor de uitkomst en eventuele maatregelen. Noteer alles in Parnassys.

Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 12
Preventie en aanpak 'pesten' op CBS Het Baken 13